

Het Ubuntu-bureaublad

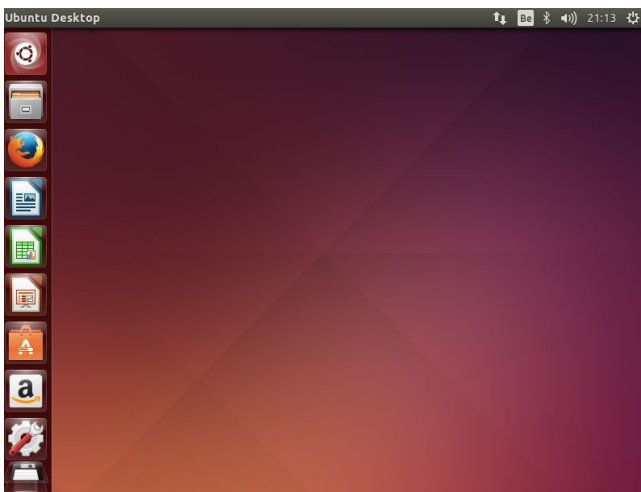
Op het eerste zicht zijn er veel gelijkenissen tussen Ubuntu en andere besturingssystemen zoals Windows of Mac OS X. Dat komt doordat ze allemaal gebaseerd zijn op het concept van een Graphical User Interface (GUI). Dit wil zeggen dat je de muis gebruikt om door het bureaublad te navigeren, toepassingen te openen, bestanden te verplaatsen en de meeste overige taken uit te voeren. Alles is zeer visueel. In dit hoofdstuk leer je verschillende toepassingen en menu's in Ubuntu kennen.

Unity

Alle GUI-gebaseerde besturingssystemen gebruiken een *desktop environment*. Desktop environments omvatten vele dingen, zoals:

- uiterlijk en gedrag van je systeem
- de manier waarop het bureaublad is ingedeeld
- hoe de gebruiker door het bureaublad kan navigeren

Voor Linux-distributies (zoals Ubuntu) zijn diverse desktop environments beschikbaar. Ubuntu gebruikt Unity als de standaard desktop environment. Na het installeren en het aanmelden bij Ubuntu, zal je het Unity-bureaublad zien. Dit is samengesteld uit de bureaubladachtergrond en 2 balken. De ene balk is horizontaal en vind je bovenaan het bureaublad en wordt de *menu bar* genoemd, de andere balk is verticaal en vind je links van het bureaublad en wordt de *Launcher* genoemd.

De bureaubladachtergrond

Onder de menu bar zie je een afbeelding die het hele bureaublad bedekt. Dit is de standaardbureaubladachtergrond of wallpaper, die behoort tot het standaard Ubuntu 14.04 thema bekend als *Ambiance*.

Menu Bar

De menu bar bevat verschillende algemene functies. Het gebied met de pictogrammen aan de rechterkant van de menu bar wordt de indicator area of notification area genoemd. Elke installatie van Ubuntu kan een verschillend aantal en verschillende soorten pictogrammen hebben, afhankelijk van een aantal factoren, zoals de hardware en de beschikbare accessoires op je computer. De meest voorkomende indicatoren zijn:

- *Netwerkmenu* waarin je je netwerkverbindingen kan beheren en snel verbinding kunt maken met een netwerk, zowel draadloos als met een kabel
- *Toetsenbordmenu* waarin je je toetsenbordindeling en toetsenbordvoorkeuren kan instellen
- *Geluidsmenu* waarin je eenvoudig het geluidsvolume kan aanpassen en waarin je ook toegang hebt tot je muzikspeler en de geluidsinstellingen
- *Klok* laat de huidige tijd zien en geeft je eenvoudig toegang tot je agenda en de instellingen voor datum en tijd
- *Sessiemenu* is een link naar de system settings, Ubuntu Help en session options (zoals vergrendelen van je computer, user/guest sessie, uitloggen, computer herstarten, computer volledig afzetten)

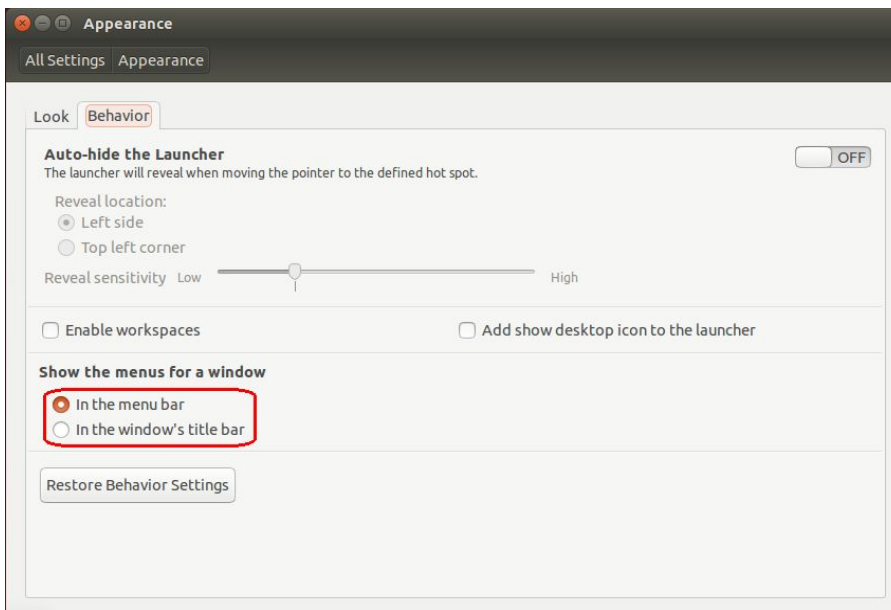
Elke toepassing heeft een menu waarin verschillende acties uitgevoerd kunnen worden (zoals File, Edit, View, ...). Het menu van een toepassing wordt het application menu genoemd.

In Unity bevindt het application menu zich niet in de titelbalk van een toepassing, zoals gebruikelijk in andere GUI-werkomgevingen. In plaats daarvan bevindt het zich standaard in het linkergedeelte van de menu bar. Om een toepassingsmenu zichtbaar te maken, moet je je muis over de Ubuntu menu bar bewegen. Wanneer je je muis hier gepositioneerd houdt zal het actieve toepassingsmenu automatisch zichtbaar worden, in plaats van de Ubuntu menu bar, waarna je het toepassingsmenu kan gebruiken.

Wanneer je je muis weer weghaalt uit de menu bar zal automatisch weer de Ubuntu menu bar zichtbaar worden. Deze mogelijkheid van Unity om alleen het toepassingsmenu zichtbaar te maken wanneer je het nodig hebt, is vooral handig voor netbook- en laptopgebruikers omdat je hierdoor meer werkruimte hebt. Apple gebruikt

een gelijkaardige aanpak in OS X waar alle toepassingsmenu's verschijnen op een balk bovenaan het scherm. Het verschilt erin dat de menu's in Ubuntu enkel verschijnen als je met je muis over de menu bar komt.

Unity heeft nu ook lokaal geïntegreerde menu's, die getoond worden in de titelbalk van windows. Ook deze menu's zijn enkel zichtbaar als je met je muis erover beweegt. Lokaal geïntegreerde menu's kan je aanzetten via het Sessiemenu > System Settings > Appearance > Behavior :

Oefening: bureaublad aanpassen

Verander het uiterlijk van je bureaublad:

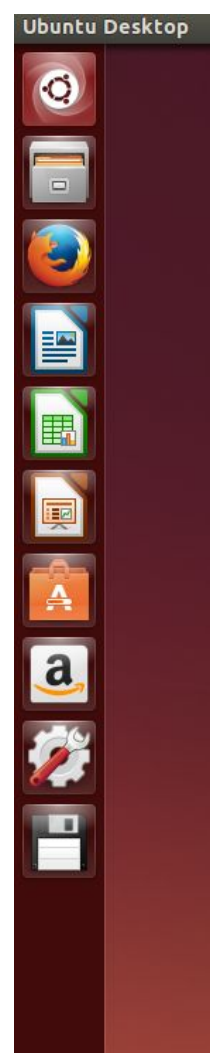
- kies een andere achtergrond
- verander het thema van Ambiance naar Radiance
- vergroot de icons uit de launcher

Tip: Appearance

Launcher

De verticale balk met pictogrammen aan de linkerkant van het scherm wordt de **Launcher** genoemd. De Launcher geeft gemakkelijk toegang tot toepassingen, mounted devices, de prullenbak. Alle draaiende toepassingen op je systeem plaatsen een pictogram in deze Launcher zolang de toepassing draait.

Het eerste pictogram bovenaan de Launcher is de **Dash**, een basiselement van Unity.

Als je de windowstoets of super key indrukt (tussen Ctrl en Alt), zal Ubuntu een nummer laten verschijnen boven op de eerste 10 toepassingen in de Launcher en er wordt ook een scherm met shortcuts getoond. Je kan een toepassing starten door de windowtoets samen met het nummer in te drukken.

Keyboard Shortcuts			
Launcher		Dash	
Super (Hold)	Opens the Launcher, displays shortcuts.	Super (Tap)	Opens the Dash Home.
Alt + F1	Opens Launcher keyboard navigation mode.	Super + A	Opens the Dash App Lens.
Super + Tab	Switches applications via the Launcher.	Super + F	Opens the Dash Files Lens.
Super + 1 to 9	Same as clicking on a Launcher icon.	Super + M	Opens the Dash Music Lens.
Super + Shift + 1 to 9	Opens a new window in the app.	Super + C	Opens the Dash Photo Lens.
Super + T	Opens the Trash.	Super + V	Opens the Dash Video Lens.
		Ctrl + Tab	Switches between Lenses.
		Arrow Keys	Moves the focus.
		Enter	Opens the currently focused item.
HUD & Menu Bar		Windows	
Alt (Tap)	Opens the HUD.	Super + W	Spreads all windows.
Alt (Hold)	Reveals the application menu.	Ctrl + Super + Up	Maximises the current window.
Alt + F10	Opens the indicator menu.	Ctrl + Super + Down	Restores or minimises the current window.
Cursor Left or Right	Moves focus between indicators.	Ctrl + Super + Left or Right	Semi-maximise the current window.
		Alt + F4	Closes the current window.
Switching		Alt + Space	Opens the window accessibility menu.
Alt + Tab	Switches between applications.	Ctrl + Alt + Num (keypad)	Places the window in corresponding position.
Alt + Twosuperior	Switches windows of current applications.	Alt + Left Mouse Drag	Moves the window.
Cursor Left or Right	Moves the focus.	Alt + Middle Mouse Drag	Resizes the window.

Als je meer toepassingen opent dan getoond kunnen worden in de Launcher, zal de Launcher de onderste pictogrammen “opvouwen”. Door met je muis over dat onderste deel te bewegen, zullen deze pictogrammen terug “opengevouwd” worden.

Toepassingen aan de Launcher toevoegen en verwijderen

Er zijn 2 manieren om een toepassing toe te voegen aan de Launcher:

- open de Dash, zoek naar de toepassing die je wil toevoegen en sleep deze naar de Launcher
- open de toepassing die je wil toevoegen, klik vervolgens met je rechtermuisknop op het pictogram en selecteert “Lock to Launcher”.

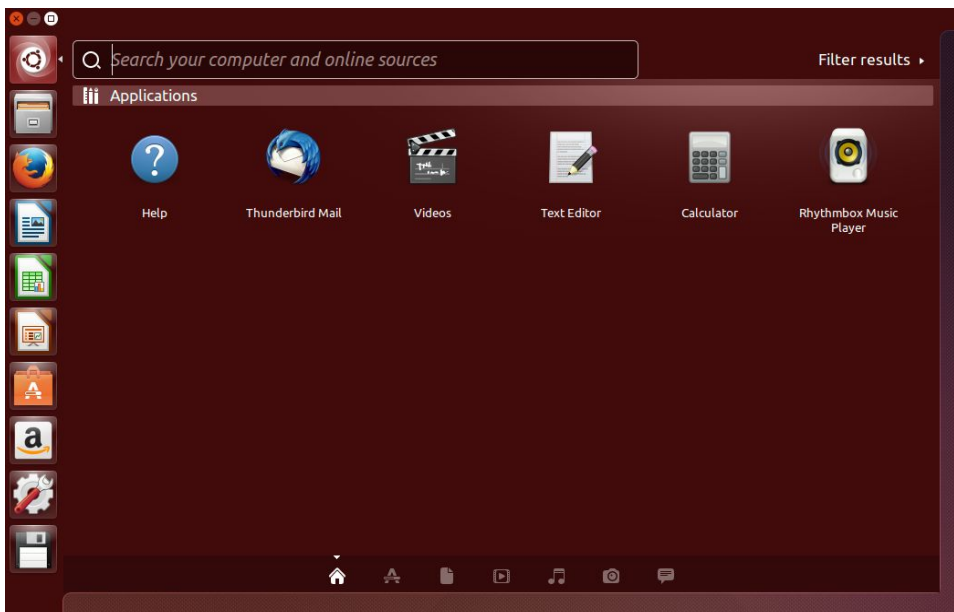
Om een toepassing uit de Launcher te verwijderen, klik je met je rechtermuisknop op het pictogram en kies je “Unlock from Launcher”.

De Dash

De Dash is een hulpmiddel voor het snel vinden van, en toegang krijgen tot, toepassingen en bestanden op je computer. (Vergelijkbaar met Windows Start menu of Windows 8 startscherm, maar dan uitgebreider, ook vergelijkbaar met Launchpad in het dock van OS X).

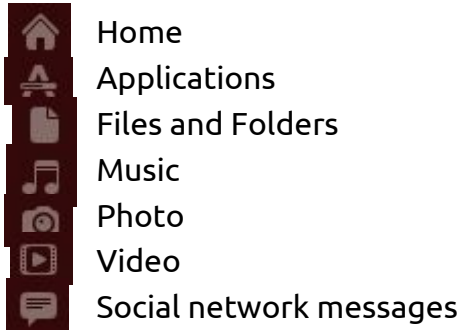
Om de Dash te verkennen klik je op het bovenste pictogram in de Launcher met het Ubuntu-logo. Nadat je op het pictogram van de Dash hebt geklikt verschijnt er een venster met bovenaan een zoekbalk en verder groepen met recent gebruikte toepassingen, bestanden en downloads. Ubuntu voegt ook resultaten van populaire web services toe.

De zoekbalk geeft dynamisch resultaten terwijl je zoektermen intypt.

Onderaan vind je **lenzen** terug. Lenzen fungeren als gespecialiseerde zoekcategorieën in de Dash.

De 7 lenzen die standaard geïnstalleerd zijn, zijn:

Oefening: Naar bestanden en toepassingen zoeken via de Dash

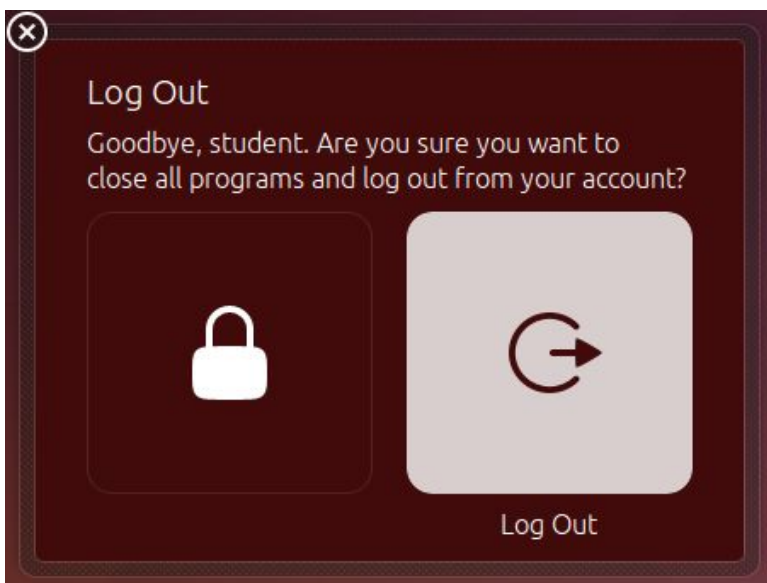
- Zoek de app "System Monitor" via de Dash
- Voeg deze app toe aan de Launcher
- Zoek via Dash naar een filmpje over Ubuntu, afkomstig van Dailymotion
- Zoek via Dash naar een bestand "examples.desktop"
- Maak, via een shortcut (=toetsencombinatie), een screenshot en sla hem op in de Pictures-map
- Zoek op het internet naar een mooie, grote afbeelding en sla deze op in je Pictures-map
- Verander je achtergrond-afbeelding naar deze afbeelding
- Zorg er voor dat het scherm nooit uitvalt (om stroom te besparen)

Sessie-opties

Wanneer je klaar bent met werken op je computer kan je, via het **Sessie-menu** aan de rechterkant van het bovenpaneel, kiezen om je af te melden, de computer in pauzestand te zetten, opnieuw op te starten of af te sluiten.

Afmelden – Logging out

De computer zal aanblijven en je terugbrengen naar het aanmeldscherm.

De eerste optie kan je gebruiken om je scherm te vergrendelen.

Pauzestand - Suspend

Om energie te besparen kan je je computer in pauzestand zetten. Hiermee wordt de huidige toestand van de computer opgeslagen in het interne geheugen en worden alle apparaten uitgeschakeld. Je kan snel weer opstarten omdat de computer wel aanblijft, maar heel weinig energie gebruikt. Dit is nodig omdat de sessie opgeslagen is in het interne geheugen. Als het interne geheugen niet van stroom voorzien wordt gaan alle gegevens verloren.

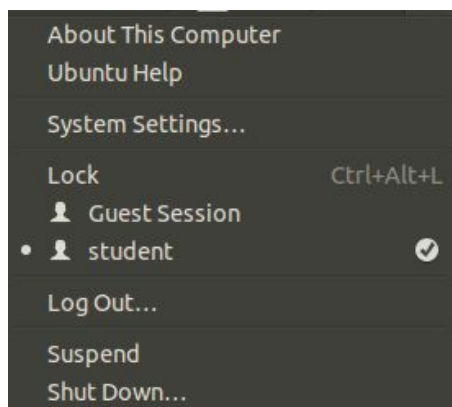
Herstarten/Alsluiten – Rebooting/Shut down

Om je computer volledig af te sluiten, selecteer je *Shut down ...* in het Sessiemenu.

Met de eerste optie kan je je computer herstarten.

Overige opties

Via het sessiemenu kan je ook je scherm vergrendelen (lock). Dan heb je een wachtwoord nodig om de computer opnieuw te gebruiken. Je kan ook het gastaccount gebruiken of van gebruiker wisselen, zodat een ander gebruikersaccount gebruikt kan worden zonder dat je draaiende toepassingen hoeft af te sluiten.

Workspaces

Workspaces staan ook bekend als virtuele bureaubladen. Deze aparte weergaven van uw bureaublad stellen je in staat toepassingen te groeperen. Door dat te doen blijft je bureaublad overzichtelijk en is het gemakkelijker te navigeren. Je kan bvb. in de ene workspace al je mediatoepassingen openen, je officetoepassingen in een andere workspace en je webbrowser openen in een derde workspace. Standaard heeft Ubuntu 4 workspaces.

Dit feature is niet standaard geactiveerd in Ubuntu. Om workspaces te activeren klik je op het Sessie-menu > System Settings... > Appearance en kies dan voor de Behavior-tab, dan kan je **Enable workspaces** aanvinken. Er verschijnt dan een pictogram in de Launcher, dit is de workspaces switcher.

Nautilus bestandsbeheer

Net zoals Windows de Windows Verkenner heeft en Mac OS X de Finder om door bestanden en mappen te bladeren, gebruikt Ubuntu standaard Nautilus.

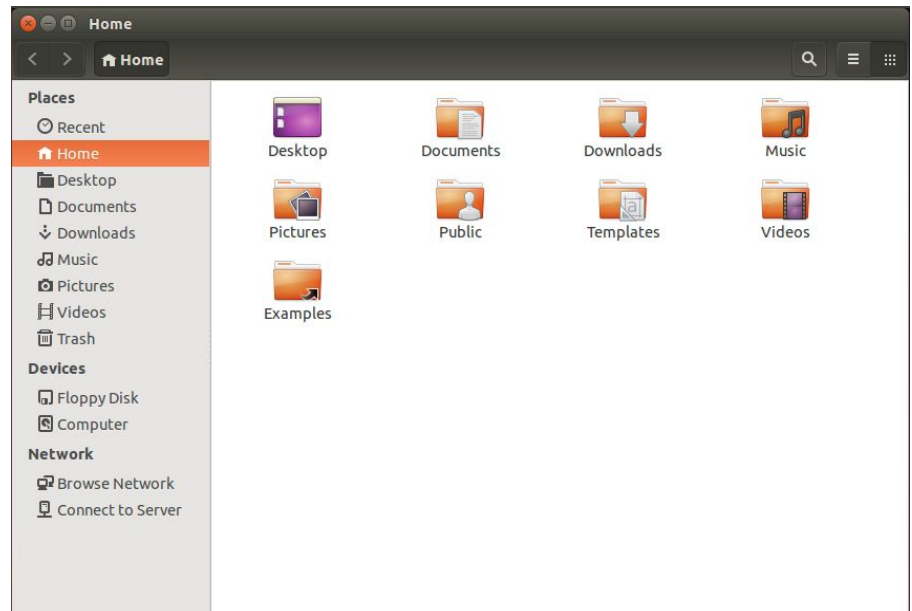
Nautilus openen kan via de launcher:

Je home-folder wordt geopend.

Je kan Nautilus uiteraard ook openen door te dubbelklikken op een map op het bureaublad.

Het standaardvenster van Nautilus bevat een menubalk, titelbalk, werkbalk, linkerpaneel en centraal venster.

Werkbalk: navigeren, zoeken

Klik eens Ctrl-L in Nautilus.

Linkerpaneel: snelkoppelingen naar mappen, blijft steeds hetzelfde, ongeacht welke map geopend is.

Centraal venster: bestanden en mappen worden getoond.

Oefening: Nautilus

In de menubalk vind je het menu Help terug. Indien een van onderstaande oefeningen niet lukt, kan je hier terecht. Indien “Help” niet voldoet, vraag je hulp aan de lector.

1. Open Nautilus
2. maak in je home-folder een nieuwe map aan: OefNautilus
3. open de map OefNautilus
4. maak hier een nieuw bestand aan: FirstFile
5. editeer dit bestand (dit kan met gedit):
Dit is een eerste bestand.
Sla dit op en sluit het af.
6. maak een nieuwe map aan in de map OefNautilus: map1
7. kopieer FirstFile naar map1
8. hernoem FirstFile (in map1) naar KopieFirstFile
9. kopieer KopieFirstFile naar dezelfde map
hoe heet het gekopieerde bestand?
10. hernoem dit nieuw bestand naar .HiddenFile
*Als je bepaalde mappen of bestanden wilt verbergen, plaats dan een punt (.) voor de bestandsnaam. Wanneer je Nautilus (her)opent, dan zal de map of het bestand niet langer zichtbaar zijn.
Later zullen we zien hoe we gemakkelijk verborgen bestanden of mappen kunnen zien in de command line interface.*
11. Maak een bladwijzer (bookmark) van de map OefNautilus in Nautilus.